

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
30

RYNEK ŚRODKÓW PRODUKCJI I USŁUG DLA ROLNICTWA

stan i perspektywy

ISSN 1231-286X

**ANALIZY
RYNKOWE**

WRZESIEŃ 2006

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Rynek nawozów mineralnych – *A. Zalewski*
- III. Rynek środków ochrony roślin – *J. Mieczkowski, S. Pruszyński*
- IV. Rynek maszyn rolniczych – *J. Pawlak*
- V. Rynek usług – *A. Klementowski*
- VI. Rynek energii – *J. Pawlak, A. Zalewski*
- VII. Rynek nasion – *T. Oleksiak*
- VIII. Kredyty – *A. Zalewski*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Aldon Zalewski

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 827-24-00

dr Albin Klementowski

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-420

dr inż. Jan Mieczkowski

• MRiRW •

Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-12

dr inż. Tadeusz Oleksiak

• IHAR • Radzików

Tel.: (0·prefiks·22) 796-24-50

prof. dr hab. Jan Pawlak

• IBMER • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 542-11-67

• UWM • Olsztyn

Tel.: (0·prefiks·89) 523-36-21

prof. dr hab. Stefan Pruszyński

• IOR • Poznań

Tel.: (0·prefiks·61) 867-92-22

mgr Lucyna Mieszkowska

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-595

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 12.09.2006 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w marcu 2007 r.

REASUMPCJA

1. W 2006 r. na rynku środków produkcji występowały tendencje wzrostowe, podobnie jak w całej gospodarce. W I półroczu 2006 r. średni wzrost cen na środki produkcji wyniósł 0,9% i był nieznacznie niższy od inflacji wynoszącej 1,0%. Mimo anomalii agrometeorologicznych, na poszczególnych rynkach branżowych następowały spowolnione wzrosty cen przy selektywnym ożywieniu popytu na określone środki produkcji. Dynamikę wzrostu cen o około 2% wykazały nawozy mineralne i maszyny rolnicze. Pozostałe środki produkcji, jak: środki ochrony roślin, nośniki energii i materiały budowlane wykazywały dużą stabilizację cen, względnie niskie wzrosty do około 0,5%. Utrzymująca się stabilizacja cen rokuje nadzieję na dalszy wzrost popytu na środki produkcji.

2. Zużycie nawozów mineralnych pod zbiory 2006 r., jak wynika ze wstępnych wyników GUS, wyniosło 100,8 kg NPK na 1 ha użytków rolnych i było o 1,6 kg niższe niż w ubr. Zużycie nawozów wapniowych wyniosło 92,7 kg CaO/ha i było o 1,2 kg wyższe niż w 2005 r. Po raz pierwszy od 9 lat wystąpił, mimo wzrostu cen, wzrost wapnowania. Pod zbiory 2007 r. przewiduje się umiarkowany wzrost nawożenia do około 103 kg NPK na 1 ha użytków rolnych.

Ceny nawozów mineralnych w 2006 r. w stosunku do grudnia 2005 r. wzrosły średnio o 2,5%, a wapniowych o 20,5%. W 2006 r. najbardziej podrożała saletra amonowa o 7,1%, superfosfat granulowany pojedynczy o 3,7% i mocznik nawozowy o 3,5%. Obniżka ceny nastąpiła na superfosfat potrójny o 1,4% i polifoskę o 0,6%. W 2006 r. na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć średnio równowartość 5,4 kg pszenicy. Najdroższymi nawozami w relacji do cen pszenicy były: superfosfat granulowany pojedynczy, wzrost równowartości do 7,2 kg, saletrzak 6,2 kg oraz saletra amonowa i mocznik 5,8 kg. Relatywnie najtańszymi w relacji do pszenicy były: sól potasowa 3,8 kg i fosforan amonu 4,4 kg. Istotnie poprawiły się relacje cen do ziemniaków, na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć 5,2 kg ziemniaków, podobnie żyta około 6,2 kg

3. Podaż środków ochrony roślin w 2005 r. wyniosła 16039 ton w przeliczeniu na substancję aktywną, a zużycie środków w przeliczeniu na 1 ha gruntów ornych i sadów ukształtowało się na poziomie 1,28 kg substancji aktywnej. Ze względu na zmianę sposobu badania podaży (znaczące rozszerzenie zakresu przedmiotowego i podmiotowego badań) uzyskane dane nie są porównywalne do lat poprzednich.

W wyniku prowadzonego w Polsce przeglądu stosowanych substancji aktywnych, zgodnie z Dyrektywą Rady 91/414/EWG, liczba środków ochrony roślin zarejestrowanych zmniejszyła się w porównaniu do 2003 r. o 194 i wynosi obecnie 947 preparatów.

Ceny środków ochrony roślin w czerwcu 2006 r. były wyższe średnio o 0,8% w porównaniu do grudnia 2005 r. Podrożały preparaty chwastobójcze (o 1,7%) i owadobójcze (o 0,5%). Ceny środków grzybobójczych utrzymały się na poziomie z grudnia 2005 r.

Szacuje się, że podaż środków ochrony roślin w 2006 r. ukształtuje się na poziomie 16500 ton w przeliczeniu na substancję aktywną, a zużycie środków w przeliczeniu na 1 ha gruntów ornych i sadów wyniesie ok. 1,32 kg substancji aktywnej.

4. W 2005 r. zmniejszył się popyt na ciągniki, pługi i sadzarki. Dostawy tych maszyn były, odpowiednio, o 1,5%, 12,3% i 28,8% mniejsze niż przed rokiem. Zwiększyły się dostawy kultywatorów o 13,1%, rozsiewaczy nawozów mineralnych o 62,2%, siewników nasion o 109,7% i pras zbierających o 66,9%.

W okresie od czerwca 2005 r. do czerwca 2006 r. ceny 31 spośród 37 objętych analizą środków mechanizacji rolnictwa wzrosły od 0,2% do blisko 32%. Odnotowano spadek cen sześciu maszyn, narzędzi i urządzeń. Mimo to cena zestawu złożonego z 37 środków mechanizacji rolnictwa była w czerwcu 2006 r. średnio o 1,1% niższa niż przed rokiem. Było to możliwe dzięki temu, że potaniały najdroższe maszyny (kombajny zbo-

żowe: TC 54 Hydro o 5,3%, a TC 56 Hydro o 4,9%).

W porównaniu do stanu z czerwca 2005 r. w czerwcu 2006 r. zestaw złożony z 37 środków mechanizacji rolnictwa potaniał w relacji do pszenicy o 13,4%.

Po wyraźnym wzroście w 2004 r., produkcja ciągników w 2005 r. spadła o 30%. Mniejsza niż przed rokiem była produkcja pługów o 16%, bron tale-rzowych o 3%, kultywatorów o 41%, rozsiewaczy nawozów mineralnych o 5%, siewników polowych o 15%, sadzarek o 27%, opryskiwaczy o 14%, silosokombajnów o 94%, kopaczek i kombajnów do zbioru ziemniaków, urządzeń sortujących do owoców i okopowych, dożarek jedno- i dwustanowiskowych oraz parników węglowych. Wzrosła natomiast produkcja bron zębatach o 37%, glebogryzarek o 39%, pras zwijających o 105% i kombajnów zbożowych o 45,8% oraz ciągników o mocy 59–75 kW o 26%.

5. Szacunkowa wartość usług dla rolnictwa wyniosła w 2005 r. 6,6 mld zł i nieznacznie przekroczyła poziom roku poprzedniego. Wartość usług w 2006 r. będzie zbliżona do nabytych w 2005 r. Obniżył się popyt na usługi mechanizacyjne, a wzrósł na usługi związane z produkcją zwierzęcą. Liczba krów objętych oceną użyteczności mlecznej w czerwcu 2006 r. wyniosła 539 tys. sztuk i była o 5,1% wyższa w porównaniu z połową ubr. W I półroczu 2006 r. zabiegami inseminacyjnymi objęto 864 tys. krów i 626 tys. loch, odpowiednio o 0,2% i o 6,8% więcej niż w pierwszej połowie 2005 r.

Liczba przedsiębiorstw usługowych wzrosła w czerwcu 2006 r. do 23,7 tys. Liczba baz usług mechanizacyjnych zwiększyła się do 10,5 tys. Między czerwcem 2005 r. a czerwcem br. o 2,9% zwiększyła się sieć zakładów naprawczych (do 2 tys.) oraz o 7,6% wzrosła liczba placówek zootechnicznych (do ponad 3 tys.). Liczba placówek weterynaryjnych zmniejszyła się zaś o 2,0% (do 8,2 tys.).

Ceny usług rolniczych w I półroczu 2006 r. w stosunku do I po-

wy 2005 r. wzrosły o 8,1%, w tym maszynowych o 9,5%, a inseminacyjnych o 2,1%. Ceny pośrednich usług dla rolnictwa zwiększyły się o 2,2%. Ceny usług ubezpieczeniowych wzrosły o 6,5%, a usług bankowych obniżyły się o 12%. Poprawiły się relacje cen produktów rolnych i cen usług. W I połowie 2006 r. wskaźnik tej relacji osiągnął 102,4. Relacje cen produktów roślinnych i usług mechanicznych ukształtowały się na poziomie 101,2. Natomiast wskaźnik relacji cen produktów zwierzęcych oraz usług weterynaryjno-zootechnicznych obniżył się do 89,9.

6. W 2006 r. w porównaniu do roku poprzedniego zużycie paliw stałych w rolnictwie zmniejszyło się o 1,3%. Natomiast zużycie paliw gazowych wzrosło o 0,8%, a paliw ciekłych nie zmieniło się. W strukturze paliw stałych nadal dominuje węgiel kamienny 67%. Udział drewna szacuje się na ponad 24%. Koks i półkoks stanowią 4,0%, a węgiel brunatny 4,2% energii paliw stałych zużytych w rolnictwie.

W czerwcu 2006 r. w porównaniu do stanu z czerwca 2005 r. gaz ziemny wysokometanowy podrożał o blisko 33%. Znacznie podrożały też olej opałowy o 13,2% i gaz ciekły propan-butan do zasilania silników z zapłonem iskrowym o 10,3%. W mniejszym stopniu wzrosły ceny benzyny o 5% i oleju napędowego o 7,1%, a w najmniejszym o 4,2% cena węgla. Potaniał w tym okresie koks – o 24,7%. W okresie od czerwca 2005 r. do czerwca 2006 r. cena 1 gigadzula (GJ) energii w nośnikach energii stosowanych w rolnictwie wzrosła o 7,0%. Cena 1 GJ w jednostkach ma-

sy pszenicy spadła o 6,3%, wzrosła natomiast w jednostkach masy żywca wieprzowego o 10,6%, a w jednostkach objętości mleka o 6,8%.

7. Na rynku nasion utrzymują się tendencje spadkowe w produkcji, podaży i sprzedaży materiału siewnego roślin rolniczych. Do sprzedaży w 2005/06 r. zakwalifikowano o 26,8% mniej nasion zbóż niż w roku poprzednim. Wyraźny wzrost podaży nasion odnotowano jedynie w przypadku nasion pszenicy jarej. O ponad 40% wzrosła również produkcja nasion kukurydzy. Zwiększyła się o 12,7% podaż nasion traw wyprodukowanych w kraju. Do sprzedaży oferowano o 42% mniej nasion roślin strączkowych niż w roku poprzednim. Produkcja nasion roślin motylkowych drobnonasiennych nie zmieniła się istotnie.

Wstępne dane dotyczące zgłoszeń do oceny polowej w 2006 r. wskazują na możliwość zahamowania tendencji spadkowych w produkcji nasion. Powierzchnia plantacji nasiennych zbóż zgłoszonych do kwalifikacji była wprawdzie 6,5% mniejsza niż rok wcześniej, jednak w przypadku traw i motylkowych drobnonasiennych widoczne są silne tendencje wzrostowe. Powierzchnia plantacji nasiennych traw zgłoszonych do kwalifikacji w 2006 r. była o 64,9% większa, a nasiennych roślin motylkowych drobnonasiennych o 87,7% większa niż rok wcześniej. Wzrosła również powierzchnia produkcji sadzeń i nasion buraków cukrowych. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia plantacji nasiennych kukurydzy i rzepaku.

W 2006 r. zwiększyła się liczba odmian. W Krajowym Rejestrze Odmian Roślin Rolniczych znajdowało się 1226 odmian. Z tego odmiany zagraniczne stanowiły 46,3%. Wzrasta znaczenie odmian z listy wspólnotowej (the Common Catalogue), nie rejestrowanych w Polsce.

W dalszym ciągu niski jest udział nasion kwalifikowanych w zasiewach. Średni udział kwalifikowanego materiału siewnego zbóż w produkcji w 2006 r. wyniósł 9,2%, a sadzeń 3,1%. Ceny kwalifikowanego materiału siewnego zbóż obniżyły się a wzrosły ceny sadzeń (50%). W 2006 r. zmniejszyła się masa kwalifikowanych nasion warzyw oraz zmieniła się struktura ich produkcji. Wzrósł udział nasion korzeniowych i cebulowych, natomiast zmalał udział strączkowych. W produkcji nasion warzyw w najbliższym czasie będą się utrzymywały tendencje spadkowe.

W 2006 r. ogólna liczba zarejestrowanych odmian warzyw zmniejszyła się do 982. Ponad połowa z nich to odmiany zagraniczne. Szczególnie duży jest udział zagranicznych odmian warzyw kapustnych, cebulowych oraz papryki szklarniowej i pomidorów przeznaczonych do uprawy w szklarniach i pod osłonami. Odmiany krajowe dominują w przypadku roślin strączkowych: grochu, i ogórków. W kraju produkowane są głównie nasiona warzyw korzeniowych; buraków ćwikłowych, pietruszki oraz pomidorów i ogórków przeznaczonych do uprawy polowej oraz warzyw strączkowych.

SUMMARY

1. In 2006 similar to entire economy upward tendencies have prevailed on the Polish market of agricultural inputs and services. In the first half of 2006 the prices of agricultural inputs increased in average by 0,9%, which slightly lagged behind the inflation rate (1,0%). Despite weather fluctuations the prices on particular markets showed a slow increase with a recovery in demand for certain inputs. The prices of mineral fertilisers and agricultural machinery increased by about 2%, while the prices of remaining inputs such as pesticides, energy carriers and construction materials were quite stable or in selected cases kept growing very slowly (up to 0,5%). Stable prices will lead to further recovery in demand for agricultural inputs.

2. According to preliminary estimates of the Central Statistical Office the use of mineral fertilisers for 2006 crops totalled 100,8 kg of NPK per 1 ha of agricultural land and was 1,6 kg down from 2005. The use of lime increased by 1,2 kg to 92,7 kg of CaO per 1 ha of agricultural land. For the first time since 9 years the prices of lime spreading increased. A moderate increase in the use of fertilisers to 103 kg NPK per hectare is expected for the crop in 2007.

The prices of mineral fertilisers and lime in 2006 increased on December 2005 in average by respectively 2,5 and 20,5%. The highest increase concerned Norway saltpetre (by 7,1%), superphosphate (by 3,7%) and urea (by 3,5%), the price of granulated superphosphate and polifoska declined (by 1,4 and 0,6% respectively). In the 2006 in order to buy 1 kg of NPK it was necessary to sell 5,4 kg of wheat. The highest relative fertiliser prices versus wheat concerned granulated superphosphate (7,2 kg), Norway saltpetre and urea (6,2 and 5,8 kg), while the lowest were as follows: potash saltpetre (3,8 kg), ammonium phosphate (4,4 kg). The price ratios versus potatoes and rye and showed a remarkable improvement (5,2 and 6,2 kg respectively).

3. The supply of chemicals in 2005 totalled 16039 tons in terms of active ingredient. The use per 1 ha of agri-

cultural land and orchards totalled 1,28 kg in terms of active ingredient. Reflecting the change of methodology (changes in sampling) obtained data are not comparable with the data series collected previously.

Following the review of used active ingredients exercised in accordance with CR 91/414/EU, the number of registered chemicals declined by 194 on 2003 and presently totals 947.

Average prices of chemicals in June 2006 were 0,8% up on December 2005. The prices of herbicides and pesticides increased by 1,7 and 0,5%, while the prices of fungicides remained unchanged.

The supply of chemical in 2006 is estimated around 16 500 tons (active ingredient) and their use per hectare at 1,32 kg.

4. The demand for agricultural tractors ploughs and potato planters in 2005 showed a considerable decline. The supply of those items were respectively 1,5%, 12,3% and 28,8% lower than in 2004. On the other hand the supply of cultivators, fertiliser spreaders, seed drills and straw presses increased by respectively 13,1%, 62,2%, 109,7% and 66,9%.

Over the period of June 2005 – June 2006 the prices of 31 out of 37 machinery items covered with the analysis increased from 0,2 to almost 32%. A decline was reported in six cases. In spite of that average prices of the machinery set in June 2006 was 1,1% lower than a year ago. The decline resulted from lower prices of the most expensive machinery. i.e. grain harvesters TC 54 Hydro (by 5,3%) and TC 56 (by 4,9%).

The relative price of the machinery set versus wheat in June 2006 increased by 13,4% on June 2005.

Following a distinct increase in 2004 the production of agricultural tractors in 2005 declined by 30%. A decline was reported also in the case of ploughs (by 16%), disc harrows (by 3%), cultivators (by 41%), fertiliser spreaders (by 5%) seed drills (by 15%), potato planters (by 27%),

sprayers (by 14%), silage choppers (by 94%), potato harvesters, fruit cleaners, milking machines and coal heaters. On the other hand an increase was reported in the following cases: harrows (by 37%), rotary cultivators (by 39%), straw press balers (by 105%), grain harvesters (by 45,8%) and tractors with power ranging from 59 to 75 KW (by 26%).

5. Estimated value of services purchased in agricultural sector in 2005 totalled 6,6 million PLN which was slightly above the 2004 record. In 2006 estimated value of the services will be close to the level observed in 2005. A decline was observed in the demand for machinery services, while on the market of services for livestock sectors some recovery was observed. The number of milk cows subject to permanent assessment of milk efficiency in 2006 was 5,1% up on 2005 and totalled 539 thousand. In the first half of 2006 insemination services concerned 864 thousand cows and 626 thousand sows, which was respectively 0,2 and 6,8% up on the first half of 2005.

The number of companies providing agri-services in June 2006 increased to 23,7 thousand, including machinery services to 10,5 thousand. Between June 2005 and June 2006 the network of repair-maintenance and zootechnic service units increased by 2,9 and 7,6% to ca 2 and 3 thousand respectively. The number of companies providing veterinary services declined by 2,0% to 8,2 thousand.

Comparing to the first half of 2005 the prices of agricultural services in the first half of 2006 increased by 8,1%, including machinery service prices by 9,5% and insemination prices by 2,1%. The prices of indirect services for agriculture increased by 2,2%. The prices of insurance services increased by 6,5% while the prices of financial services declined by 12%. There was some improvement in the price ratio between agricultural products and services that increased to 102,4 in the first half of 2006. The ratio of crop products against mechanisation totalled 101,2, while the ratio of livestock products

against veterinary and zootechnic services declined to 89,9

6. In 2006 the use of solid fuels in agriculture was 1,3% down on 2005. On the other hand the use of gas fuel increased by 0,8% and the use of and liquid fuel remained unchanged. The structure of solid fuels is still dominated with coal (67%). Wood accounts for 24% and coke and lignite respectively 4,0 and 4,2%.

In June 2006 the prices of natural gas increased by 33% on June 2005. High growth rate concerned also the prices of heating oil and LPG (respectively by 13,2 and 10,3%. Petrol and diesel prices increased by 5 and 7,1%. The price of coal went up by 4,2%, while coke prices declined by 24,7%. Over the period of June 2005 – June 2006 average price of 1 GJ of the energy carriers used in agriculture increased by 7,0%. However in terms of kg of wheat it declined by 6,3% but in terms of pork and milk increased 10,6 and 6,8%.

7. The market of seeds is dominated with downward tendencies in produc-

tion and sales. In the 2005/06 season the volume of qualified cereal seeds declined by 26,8% as compared to the previous season. A distinct increase was observed only in the case of spring wheat supply. The production of maize seeds declined by 40%. The supply of domestic grass seeds increased by 12,7%, while the supply of legume seeds more than halved (by 42%). None of major changes were reported in the case of Papilionaceae.

According to preliminary data there are possibilities to hamper downward tendencies in the production of certified seeds in the new season. In fact the area of cereal seed production was 6,5% down but in the case of grasses and legumes the area of seed production was reported 64,9 and 87,0% up on 2005/06. Some increase was reported also in the case of potatoes and sugar beet. The area of maize rape certified seed production showed a decline.

In 2006 the number of registered varieties in The National Register of Crop Varieties increased to 1226 of which foreign varieties accounted

for 46,3%. The importance of the varieties registered in the Community list (The Common Catalogue) that are not registered in Poland is gradually increasing.

The share of certified seeds in crop production still remains insignificant (9,2% in cereal production and 3,1% in potato production). The prices of certified cereal seeds declined, while the prices of certified potato seeds increased by 50%. The volume of certified seed production in 2006 declined. It overlapped with changes in the production structure. The share of legume seeds contracted in favour of root and onion crop seeds.

In 2006 the number of registered vegetable varieties declined to 982 of which roughly a half were foreign varieties. The share of foreign varieties is particularly high in the case of cabbage, onion, pepper and tomatoes for glasshouses. Domestic varieties dominate in the case of root crops (red beet, parsley) tomatoes and cucumbers for field production and legumes.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek pasz (20) • październik 2006,
2. Rynek mięsa (31) • październik 2006,
3. Rynek drobiu i jaj (30) • październik 2006,
4. Rynek mleka (31) • październik 2006,
5. Rynek zbóż (31) • październik 2006,
6. Rynek ziemniaka (30) • listopad 2006,
7. Rynek rzepaku (30) • listopad 2006,
8. Rynek owoców i warzyw (29) • listopad 2006,
9. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (24) • grudzień 2006,
10. Popyt na żywność (7) • grudzień 2006,
11. Rynek cukru (30) • grudzień 2006,
12. Rynek ryb (6) • grudzień 2006,
13. Rynek ziemi rolniczej (9) • grudzień 2006,
14. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (31) • marzec 2007.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2007 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-685, faks: 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
